

A person wearing a dark suit jacket, a light-colored shirt, a dark tie, and dark shorts is wading in blue water. They are holding a pair of black dress shoes in their left hand. The background shows a body of water and distant land under a blue sky. The overall color palette is dominated by various shades of blue.

Satu Vasantola

KUN ISÄ OSTI
MERENKURKUN

TAMMI

Satu Vasantola

*Kun isä osti
Merenkurkun*

tammi

80 VUOTTA

HELSINKI

© SATU VASANTOLA JA TAMMI 2023

TAMMI ON OSA WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖTÄ

ISBN 978-952-04-4646-8

PAINETTU EU:SSA

Pekolle, Marikille ja Valtterille

Kaikille, jotka uskaltavat katsoa kohti

*Minä tiedän, että välillä on valehdeltava,
jotta totuus tulisi ilmi.*

TOVE DITLEVSEN, LAPSUUS
(SUOM. KATRIINA HUTTUNEN)

*Mikä oli saanut hänet uskomaan,
että hän voisi kynsillään avata lukkoja
joiden päälle sade satoi?*

TONI MORRISON,
MINUN KANSANI, MINUN RAKKAANI
(SUOM. KAARINA RIPATTI)

PROLOGI

Tämä matka päättyy pian, ja se on minun syytäni. En ollut tarpeeksi nopea, en aavistanut reittejä ajoissa. Tein virheen, joka kostautui toisille.

Olen jahdannut häntä juhannusyöstä asti. Olen seurannut tyhjän kosken kivikkoista uomaa ja kulkenut nevan reunaan avunhuutojen perässä. Olen etsinyt sillat ja joenvarret, linnanpihan, bastionin varjot, yökerhot, hotellit ja lippakioskien liepeet, öiset puistot ja tanssilavat, kaikki mahdolliset kujat ja kolkat kaikista niistä kaupungeista, joihin tiesin hänen paenneen.

Nyt on aika lopettaa.

Villieno ajaa jalat harallaan, ohjaa kolmella sormella, nyppii välillä korvannipukkaansa, kuljettaa meitä rannalta toiselle.

Raippaluodon sillalla pyydän häntä pysähtymään. Keuhkojen kohdalle pyrkii kumma paino, tarvitsen tuulta sen torjumiseen, mutta eno pudistaa päätään, ei tähän voi pysähtyä, kai sinä jaksat perille asti, ei ole enää pitkästi.

Katson ansaita sillan yllä, niistä piirtyviä pyramideja. Joku on niidenkin lujuuden laskenut, ollut laskelmistaan varma. Edes jostain voi olla.

Sillan jälkeen Villieno pysähtyy. Hän kaartaa ravintolan parkkipaikalle, sammuttaa auton, sytyttää tupakan ja jää odottamaan, kun kävelen sillan laelle. Meri reuhtoo vaahtopäinä, tuuli navakoituu, puhkoo kylmälle polkuja ihon pintaan. Kolmetoista metriä sekunnissa, kertoo sillan pieleen pystytetty valotaulu.

Jos kävisi näillä seuduilla joka kesä ja katsoisi tarkkaan, saattaisi nähdä miten maa nousee ja merestä kohoavat jääkauden jäljet. Saarten rajat muuttuvat täällä alati. Ehkä siksi tämä sopii poukkoilevan matkan päätepisteeksi.

Jäämassat painoivat näitä moreenikenttiä pitkään, ja vaikka taakka väistyi kauan sitten, ne kohoavat hitaasti ja vaivoin, muinainen paino on juurtunut niihin.

Metalliset kaiteet natisevat tuulessa, mutta ansaat eivät hievahdakaan.

Sillan korkeimmalla kohdalla käännän kasvoni koilliseen, ilma virtaa sieltä. Pysyn paikallani kunnes kylmä saa minut vapisemaan kauttaaltaan ja tuulenpuoleisesta korvasta katoaa tunto.

On palattava parkkipaikalle, kerrottava Villienolle koko kesän kulku. Hän on kuullut vain sirpaleita, enkä minäkään tiedä kaikkea, enemmän silti kuin hän.

En ole varma, mistä kaikki alkoi. Ehkä huhtikuusta, valon lisääntymisestä ja kalvaista aamuista, joina Eerikin uni katkesi liian lyhyeen. Raviradan tammoista tai sairaalan ruuhkasta ja lääkärin torjuvasta ilmeestä.

Tai sittenkin kauempaa, lottovoitosta ja pankinjohtajasta. Kahvihetkestä Osuuspankin edustustiloissa, lujista kädenpuristuksista, pankinjohtajan lämpimien kämmenten välissä ensin isän, sitten äidin innosta hionneet sormet.

Tai sitten kaikki lähti isäni isästä, karjalaisesta vaaraisemasta ja äkisti syttyvästä vihasta. Ehkä alussa oli

vain ukin raivo, ei mitään sen ihmeempää. Vaikka siitäkkin minulle on kerrottu kahta eri tarinaa.

Parkkipaikalla Villieno nojaa auton kylkeen. Hiukset ovat lentäneet hänen otsalleen, hän antaa niiden liehua, tuulta vastaan on turha taistella.

Hän avaa minulle oven kuin kuninkaalliselle, kysyy onko kaikki hyvin ja jaksanko varmasti, kiihdyttää sitten matkaan.

Luodolla hän kääntyy kapeille teille, pysähtelee, käy tutkimassa venevajojen vierustat, kiviaitojen kupeet ja tyhjiltä näyttävät tontit, palaa päätään pudistellen takaisin ja jatkaa kohti uusia sivuteitä.

Hautausmaan portilla pysähdymme. Nousemme autosta ja lähdemme eri suuntiin. Kävelemme hiekkakäytävät läpi ja vilkaisemme korkeimpien paasien taa. Emme löydä mitään. Täällä ei ole muuta kuin hautakiviä, tarkkaan nypittyjä istutuksia ja vieraiden ihmisten ikävää.

Vilkaisemme toisiamme ja palaamme portille, avaamme ja suljemme auton ovet kaanonissa.

Viiden pysähdyksen jälkeen eno lakkaa kääntyilemästä ja ajaa niin pitkälle kuin tietä riittää, kolmen kivisillan yli ja yhä uusien venevajojen ohi kohti saaren pohjoisosaa ja Svedjehamnia.

Nämä ovat Eerikille sopivia seutuja, Suomen pisin silta ja salaperäinen satama, näillä main hänen piti aloittaa urakkansa.

Siitä urakasta poliisitkin kysyivät. He tulivat varhain aamulla, nousivat majatalon kokolattiamatolla päällystettyjä portaita aamiaisaulaan juuri kun leikkasin omenaa lohkoiksi ja odotin leipien paahtuvan. Kyljissäni viipyy vielä muisto Unenvartijan otteesta, reisissä kihelmöi öisen tanssin tuntu.

Poliisit ottivat lakit päästään. Nuorempi työnsi peukalonsa varustevyön ja haalarin väliin, vanhempi pyyhkäisi hikinoron otsaltaan, kertoi uutisensa, ja minä ajattelin että tätä en osannut pelätä, en tarpeeksi ainakaan ja siksi syy oli minun. Etsintä oli päättymässä, kesä jatkuisi. Voisin palata kotiin, tehdä eväät ja vetäytyä toisiin saariin. Vuoroveneet kulkisivat Helsingin edustalla vielä viikkoja.

Keskityin paahtuvan kauraleivän tuoksuun ja meri-aiheisiin aulan seinillä. Hyllyillä lepäsi rivi purjeveneiden pienoismalleja, seinää koristivat kapteenin tikkaat ja kiinnitysköysi. Kun maailma järkähtää, on keskityttävä asioihin jotka pysyvät.

Kysymykset eivät ottaneet loppuakseen. Vanhempi poliisi tahtoi tietää kesän kulusta, Eerikin majapaikoista, rahoista, reiteistä ja erääntyneistä veloista. Tiesinkö, mitä hän aikoi, keitä pelkäsi, keitä kaikkia vihasi, keille aikoi kostaa.

Villieno tuli heti kun soitin. Ei ihmeteltyt kun sanoin, että tahdoin käydä vielä saarella. Varmuuden vuoksi, ja hyvästelemässäkin kai.

Eno ajaa keskellä tietä, lepuuttaa vasenta käsivarttaan ikkunanpieleen, vilkuilee taustapeilejä tasaisin väliajoin, haroo välillä hiuksiaan ja huokailee.

”On tämä kyllä”, hän sanoo. ”Aikamoista.”

Satamassa jatkamme jalkaisin. Täältä turistit lähtevät aamuisin retkille Merenkurkun maailmanperintökohteisiin. Joskus minäkin vielä matkustan ulkoluodoille katsomaan luotsiasemia, Eiffel-tornia muistuttavaa rautamajakkaa, muinaisrantoja ja jatulintarhoja.

Nyt ne saavat jäädä, sillä venekyydit ovat kalliita eivätkä Eerikiä kiehdo majakat tai luontopolut. Seisahdun

hetkeksi auton viereen, nostan kädet puuskaan ja lämmitän kämmenillä olkavarsia.

Villieno kulkee vesirajassa niska vikkelenä ja hartiat lysisssä, etsii vihjeitä kivikosta, vilkaisee minuun, tulee kohti ja taputtaa ohimennen olkapäästä.

”Voi rinsessa.”

Katson hänen lapojaan kun hän lähtee taas, tummaksi paahnutta niskaa ja lököttäviä housuja. Lahkeensuut painuvat vekeille hänen nilkkojensa ympärillä. En ole ennen huomannut, että hänellä on niin lyhyet jalat.

Liikaa on jäänyt huomaamatta.

Olisi pitänyt soittaa eilen.

Oli aikainen aamu, veli soitti ennen töihin lähtöään, ja siitä jo tiesin ounastella ikäviä.

Kun kuulin hänen äänensä, ajattelin että pitäisi kirjata kaikki: ensimmäiset aavistukset, pikaisesti katoavat välähdykset Eerikin kasvoilla, kirosanojen ilmestyminen, viestien varhaistuminen, aina vain aikaistuvat aamut.

Ja nauru, se vyöryvä ja pitkään raikuva nauru, joka kaikui keväisin.

Olin ajatellut niin joka kerta mutta koskaan en ollut kirjoittanut mitään. Monesti luulin, ettei näin outoja voisi unohtaa, mutta nyt menneet vuodet sekoittuivat toisiinsa, eri kesien pelot, rannat ja niiden käärmeet.

Nousin sängystä, avasin verhot ja katselin ikkunasta heräilevää kaupunkia. Oli kesäkuun puoliväli, Suvivirsistä toista viikkoa, jäätelökioskeille kertyi jonoja ja Helsingissä revittiin teitä auki. Ryhmyiset lehmuksat oli kaadettu katuremontin tieltä jo talvella. Niiden rungot olivat olleet paukamilla kuin painijoiden kukkakaalikorvat.

Veli rykäisi.

”Käytiin fajian kanssa pesismatsissa.”

”No mitäs?”

”Kiroili ja haastoi riitaa järkkärin kanssa. Ei kuulemma nähnyt mitään siitä missä me istuttiin, vaati päästä eturiin vaikka siellä oli paikat täynnä.”

”Ei pesälle kuitenkaan.”

”Joo ei.”

Veli naurahti samalla tavalla hitaasti kuin Eerik synkinä syksyinään. Samanlainen äänikin heillä oli, niin matala että puhelimessa oli vaikea saada sanoista selvää.

He pitivät yhteyttä tiiviisti, minä väistin ja karttelin, soitin niin harvoin kuin kehtasin, mutta veli lähti mukaan raveihin ja pesäpallo-otteluihin, tiesi siksi aina, milloin Eerik kaivoi kravatit esiin ja kiillotti haljasnahkapohjaiset tanssikenkensä, mitä hevosta milloinkin veikkasi voittajaksi.

Minulle veli soitti harvakseltaan vaikka joskus luulin, ettei meitä erottaisi mikään. Mutta sitten jätin hänet. Otin ja lähdin vaikka veljen ääni oli kirkas vielä, alakoulu vasta jäänyt taakse.

Tunsin hänen ilmeensä, eleensä ja askeltensa poljennon silti, pienistä nykäyksistä äänessä kuulin miten hän käveli olohuoneen ja keittiön väliä, seisautui sitten, nojasi selkensä seinään, painoi puhelinta olkaansa vasten ja kaivoi tupakan esiin, roikotti sytyttämätöntä savuketta sormiensa välissä, avasi ikkunan valmiiksi. Toivoi puhelun loppuvan että pääsisi kurkottamaan ulos ja puhaltamaan savut kohti yläkerran kiukkuisen ukon ikkunoita.

”On se tainnut ruveta pelaamaankin. Mutta aika pienillä panoksilla vielä.”

Vein sormet kaulalleni, tunnustelin kiihtyvää sykettä. Kaaos alkaisi taas.

”Okei. Miten sä itse jakselet? Ootko saanut nukuttua?”

”Miten niin? Et kai sä nyt enää mun unistani huolehdi?”

”Kunhan kysyin.”

Istahdin ikkunalaudalle ja katsoin lehmusvanhusten kantoja, jotka kököttivät maassa raitiolinjan molemmin puolin. Lauta tuntui kovalta takapuolen alla, ikkunanraosta luikersi viileä vana vasten olkavartta. Nielin näkymää väkisin vaikka teki mieli laskea verhot ja pitää kaupunki kaukana. Kadulle katsoessa muistin aina alkutalven kelmeät valonheittimet, keltaisten nosturien kaulat ja arboristien punakeltaiset kypärät, moottorisahojen rätkeen ja kiskojen kupeeseen tipahdelleet latvukset.

Nosturit olivat huojuneet paikalle monena yönä. Vieläkin laskin aamuisin kantoja ja niiden vuosilustoja, kuljetin sormeani origosta kohti ulkokehää, etsin sydän- ja mantopuun rajan, piirsin vuosia puun karheaa pintaa pitkin.

Veli kuului rapsuttavan jotain, toivottavasti päänahkaansa, aloitti ja vaikenä, sai ulos vain ensimmäisen tavun, jäi sitten etsimään parempia sanoja.

”Voisitko sä käydä fajian luona?”

Voisinhan minä, tietenkin minä voisin, olin hoitanut nämä hetket rippikouluikäisestä asti. Siitä asti kun kuulin metelin kirkon keskikipenkeltä ja näin miten rippipappi kutsui suntion hätiin kesken ehtoollisen. Nousin silloin alttari-kaiteelta, jätin taakseni viinin tuoksun, karahvin kilahdukset pikkumaljoja vasten ja tytöistä uhkuneet hiuslakan aromit, juoksin veljen luo, otin sitä kädestä ja lähdin kirkosta alba yhä ylläni enkä ollut sen jälkeen polvistunut enää kertaa-kaan kenenkään edessä vaikka välillä oli tehnyt mieli.

”Voinhan mä käydä. Mutta jos ei se suostu, niin tämä jää sun hoidettavaksi.”

”Miten niin mun?”

Veljen ääneen oli noussut hätä, mutta en antanut armoa.

”Mulla on matkoja sovittuna. Mennään Auran mökille juhannukseksi. Ja oli puhetta, että jatkettaisiin siitä sitten

lomaa, kierreltäisiin jossain Järvi-Suomessa vaikka.

”Mutta enhän mä yksin voi”, veli aloitti ja vaikenen sitten, odotti ehkä apua. En vastannut vaan annoin hiljaisuuden tihentyä niin pitkään että veljen oli pakko jatkaa.

”Se luottaa muhun kuitenkin. Että mitä jos se vaikka –”

Tiesin mitä veli pelkäsi, roolien ja syyllisen vaihtumista, päätymistä siihen missä minä olin ollut rippikirkosta asti ja aiemminkin, siitä lokakuisesta lauantaista jona äiti jäi auton alle Elannon edessä ja kuoli heti.

Veli hengitti lyhyin vedoin.

”Oletko sä siellä vielä”, hän kysyi.

”Mä käyn kuulostelemassa, kyllä tämä tästä hoituu. Soitellaan jos jotain.”

Jos, sanoin vaikka tiesin etteivät enteet tähän loppuisi. En ollut koskaan erehtynyt Eerikin suhteen, eikä velikään kai, ei enää viime vuosina, vaikka silloin joskus uskoikin liikaa ja erehtyi pahasti.

Kadulla kulkivat naapurin kaksoset. Ne ylittivät suojatien isänsä molemmin puolin, hyppelivät ja kikattivat, puristivat valkovuokkokimppuja nyrkeissään, reput pomppivat niiden selässä ylös alas. Oletin niiden menevän pysäkillle, mutta isä ohjasikin ne lähimmän kannon luo ja antoi lasten painaa kimppunsa hiekkaan paksuimman lehmuksen kannon juureen.

Kuljetin kämmentä vatsani päällä, tunnustelin pään ja takapuolen paikkaa, laskin iskuja, tavoitin kantapään.

Kaksoset jatkoivat matkaa pysäkillle, hyppivät taas, pienet hattiaiset, pitivät toisiaan kädestä, isä keskellä ja kohta kouluun menevät molemmilla sivuilla. Avasin ikkunan että kuulisin niiden iloisen pulputuksen, mutta juuri silloin raitiovaunu kolisteli pysäkillle ja äänet jäivät jarrujen falsetin alle.

Rappukäytävän synkkyys yllätti joka kerta. Täällä oli kesälläkin hämärää, lamput väärissä paikoissa ja aina jokin niistä rikki. Kuin arkkitehti olisi erikseen pohtinut, miten valon saisi pysymään poissa, näin pimeää ei syntynyt vahingossa.

Rumpujen rytmi kantautui alaovelle asti. Kipusin portaita ylös, reidet hipoivat vatsaa, kitara alkoi erottua ja kohta laulu täsmentyi sanoiksi, tanssiksi, muistiksi ja enkeleiksi.

Hän tanssi kanssa enkeleiden, tanssi pienen tanssin, vaan tiedän etten koskaan voi häntä unohtaa.

Laulajan tenori voimistui kerros kerrokselta ja kun viimein pääsin viidenteen, se täytti koko porrastasanteen.

Soitin kelloa kolmesti, koputin, soitin uudestaan. Eerik ei avannut, ei ehkä kuullut tuloani Yön takaa, tai sitten ei halunnut nähdä minua, aavisti mitä ehdottaisin, kesän korvalla me aavistimme toisemme, olimme oikeassa molemmat. Hän karttoi minua, minä tavoittelin häntä, niin oli ollut jo vuosia. Ehkä niin oli ollut syntymästäni asti.

Kun Yö vihdoin lopetti, soitin ovikelloa uudestaan, raotin postilaatikkoa ja huhuilin. Eerik avasi oven niin nopeasti, että ehdin juuri ja juuri alta pois.

Hänen tanssikenkensä napsahtelivat muovimatolle, kauluspaidan kainaloista pilkkottivat hikiset läikät. Hän liikkui sulavasti pienessä yksiössään, loikkasi eteisen laskupinon yli, kiersi rispaantuneen tv-tuolin ja kumartui levysoittimen puoleen, kääntyi sitten minua kohti vinyylilevy kämmentensä välissä.

”Mitäpä se sinulla on mielessä?”

Hän hymyili ja otti pari tanssiaskelta suuren tv-ruudun edessä. Minulla oli mielessä se sama mikä lähes joka kevät tuomenkukinnan aikaan: yrittäisit nukkua, lähtisit lääkäriin.

Lääkäriin, ei naisiin.

Joka kevät sen sanominen oli yhtä vaikeaa. Olin miettinyt repliikit etukäteen, valmistellut sovittelevat lauseet, maalannut mielessäni kesän joka odottaisi häntä, jos hän vain kuuntelisi, ja sen toisen jos ei. Mutta ei niistä ollut apua nyt kun Eerik seisoi edessäni silkkikravatti kaulassaan ja valssi lihaksissaan, kun hän hymyili minulle ja maailma hänelle.

”Tulin vain katsomaan, miten sä jakselit.”

”Hyvin minä jakselen, paremmin kuin koskaan.”

Eerik kääntyi, puhalsi pölyt levyn pinnalta, asetti levyn soittimelle ja pudotti neulan varovasti sen reunaan. Argentiinalaista tangoa, Angel Villoldo jos oikein muistin.

”Mä sitä vaan, että miten sä saat nukuttua?”

”Minä nukun loistavasti, viime yönäkin kolme tuntia. Viideltä heräsin ja aloin tehdä suunnitelmia. Panen firman uudelleen pystyyn. Ja pari kolme uuttakin samalla rytinällä.”

Eerik avasi parvekkeen oven kuin löytäisi suunnitelmansa sieltä, jostain suurta josta meillä muilla ei ollut aavistustakaan. Tango kiemursi ovesta ulos ja sieltä takapihan

kautta tielle. Eerik oli rakastanut tangoa niin kauan kuin muistin, sen jyrkkiä rytmejä, kaihoa ja draamaa, lyriikoita jotka valittivat laulajan loputonta yksinäisyyttä.

Suuntasin Eerikin perässä parvekkeen ovelle, vetosin veljeen, kerroin että olimme huomanneet ensi merkit, me molemmat siis, veli myös, en pelkästään minä.

Seurasimme niitä tarkkaan kuin Ilmestyskirjan Johannes heinäsiirkkojen vyöryä tai Raskolnikov vuokraemäntänsä askelia, panimme merkille hänen vuorokausiensä kulun, aikaiset aamut ja öisiin sudenhetkiin venyvät illat.

”Huomaatko itse, sä kiroilet, sulla on puku päällä maanantiaamuna ja veli kertoi että pelaat.”

”Ne on aikuisen ihmisen puvut ja pelaamiset aikuisen omia asioita.”

”Mutta syöthän sä sun lääkkeit?”

”Minä olen kolmekymmentä vuotta totoa pelannut ja aina on ollut ruokaa pöydässä vai eikö ole ollut, sano saatana, onko ollut vai eikö ole ollut lihaa ja leipää perheen pöydässä?”

”Sä kiroilet ja sulla on puku ja silkkinen kravatti. Ja tanssikengät sisällä vaikka olit täällä yksin. Muistatko, mitä me sovittiin kaksi vuotta sitten, kun koko kesä kului sairaalassa eikä kävely lupaa hellinnyt ennen elokuuta, sä lupasit luottaa meihin silloin.”

Eerik kääntyi, hän katsoi minuun vihdoin, hetken hän katsoi kohti viima silmissään ja kireys leukaperissään.

Oli arvoitus, mitä hän jälkeen päin muisti, syksyisin hän kieltäytyi puhumasta, jos jotain sanoi niin sairaalaa helvetiksi, sähköshokkeja saatanan keksinnöksi. Kun kysyin mania-ajan ajatuksista, hänen käsivarsissaan nousivat karvat pystyyn.

Eerik tuijotti minua aikansa, minä tuijotin takaisin, olimme härkä ja taistelija kunnes hän naurahti ja palasi sisään, hänen kylkensä viisti vatsaani, se oli vahinko mutta kosketus silti, ensimmäinen vuosiin. Hän sääti musiikkia kovemmalle, palasi sitten parvekkeelle ja alkoi tanssia. Nosti vasemman kätensä sivulle ja laski oikean kuvitteelliselle uumalle, pyörähti ahtaassa tilassa viejän varmoin ottein. Pysähtyi sitten ja katsoi tiiviisti minuun, alaviistoon kuten aina, aloitti korostetun hitaasti.

”Olen kuule vähän laskenut. Minulla on vielä viisi vuotta, kolme kuukautta ja seitsemän päivää elinikää.”

”Mistä sä nyt oikein puhut?”

”Viisi vuotta, kolme kuukautta ja seitsemän päivää. Sitten tulee sydänkohtaus. Niin että ei sitä aikaa enää kovin paljon ole. Antaisit minun elää ne vuodet vapaana. Vapaana saatana!”

Hän huusi vaikka oli aina käsenyt varomaan naapureita, seinäntakaista sairaanhoitajaa eritoten. Kaikkia lääkäreitä, hoitajia ja pankinjohtajia hän oli käsenyt karttaa viimeiseen asti, olivat huijareita kaikki, oman etunsa ajajia, eivät piitanneet tavallisten ihmisten murheista, eikä Eerikin asioista siksikään saanut pahahtaa niille roistoille.

Hän huusi siitä piittaamatta, lateli outoja laskelmiaan, ties mihin perustuvia, johonkin ne silti aina. Se oli asia, jota harva hulluudessa ymmärsi, kaiken sisäinen loogisuus. Sairaalta ei kadonnut järki vaan uni ja jaettu käsitys todellisuudesta.

Eerik jatkoi kuvitellun daaminsa pyörittämistä mutta pysähtyi hetkeksi, kun yritin vielä kerran.

”Ei me sun vapautta olla viemässä. Me toivotaan vain, että lähtisit lääkäriin, mä voin vaikka heti viedä sut. Säädettais sun lääkitystä vähän.”

”Viisi vuotta, minä en sen enempää pyydä mutta sitäkään ette suostu antamaan. Veljesikin olet puhunut tähän mukaan!”

Eerikin ääni koveni yhä, tanssi loppui.

”Mistä viidestä vuodesta sä oikein puhut?”

”Laskin veljen kuolinpäivästä. Se oli sisaruksista viimeinen, kaikki muut meni nuorempina. Minä en veljeä vanhemmaksi elä, ettekä te minua enää telkien taakse saa. Vermoon menen enkä vankilaan.”

”Kukaan ei –”, aloitin mutta Eerik oli jo kääntänyt selkensä ja jatkanut tanssia. Hän liukui pitkin askelin, piti ryhtinsä ylväänä, teki teräviä käännöksiä ja ojensi kätensä ohjaamaan olemattoman tanssipartnerinsa taivutusta.

Suljin oven hiljaa perässäni ja jäin tasanteelle kuuntelemaan. Eerik vaihtoi levyä, siirtyi suomalaiseen versioon, jatkoi ehkä tanssiaan tai sitten lauloi eteisen ovea vasten, niin selvästi kuulin hänen äänensä alaovelle asti.

Yön kosketukset oli ihoa ja lihaa, tää askel rakkautta on ja toinen vihaa, ja hameet arvet veitset petrooli ja viini, jää unelmiini niin kuin tango sataman.

”Tämä matka päättyy pian, ja se on minun syytäni.”

Juhannusviikolla isä katoaa tanssikengät mukanaan. Katoaminen ei tule tyttärelle yllätyksenä, sillä tutut merkit ovat olleet luettavissa jo jonkin aikaa: ravit, kravatti sekä puheet olemattomista miljoonista ja kostosta, jota laman sairastuttama isä suunnittelee.

Tytär lähtee isänsä perään. Alkaa matka halki kesäisen Suomen. Sen aikana tytär joutuu kohtaamaan paitsi isän maniajaksojen värittämän menneisyyden myös kaikki ne kipeät muistot, jotka tämän sairauden varjossa vietetty lapsuus on synnyttänyt. Nekin, jotka keho muistaa vaikka mieli ei.

Kun isä osti Merenkurkun on riipaisevan kaunis romaani isästä ja tyttärestä, maailmojen erkane-
misesta ja tarpeesta ymmärtää.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-4646-8